

JAK POMOCI OBNOVĚ SÝRIE?

Policy paper

TVÁŘE MIGRACE

Autor textu: Kolektiv autorů projektu „Cíle udržitelného rozvoje a migrace“

Tento dokument vznikl za finanční podpory Evropské Unie. Za obsah tohoto dokumentu odpovídá výlučně Diakonie ČCE a za žádných okolností jej nelze považovat za názor Evropské Unie.

Dokument je publikován v rámci projektu „SDGs and Migration – Multipliers and Journalists Addressing Decision Makers and Citizens in the EU“, který realizujeme díky programu Evropské unie pro vzdělávání a osvětu (Development Education and Awareness Raising – DEAR).

Grafický design: **BOOM s.r.o.**

Překlad: **Mánes překlady a tlumočení**

Tento projekt je financován
z prostředků Evropské unie.

Do projektu SDGs and Migration, řízeného Diakonií ČCE, jsou zapojeny následující organizace: Global Call to Action Against Poverty (Belgie), Bulgarian Platform for International Development (Bulharsko), Federazione Organismi Cristiani Servizio Internazionale Volontario (Itálie), ActionAid Hellas (Řecko), Ambrela (Slovensko) a Povod (Slovinsko).

POLICY PAPER

Humanitární situace v Sýrii, její regionální a globální dimenze

V důsledku syrské krize, která bude v brzké době pokračovat již desátým rokem, je humanitární situace v Sýrii a v sousedních zemích i nadále kritická. Navzdory skutečnosti, že se v některých oblastech Sýrie situace do značné míry stabilizovala, v severozápadní a severovýchodní oblasti země lze stále očekávat další eskalaci problémů. Existuje zde riziko dalšího vysídlování a opětovného nárůstu akutních humanitárních potřeb obyvatelstva, které je již nyní značně postiženo roky trvajícím konfliktem a vyčerpáním zdrojů, což se potvrdilo i v posledních měsících v souvislosti s operací „Peace Spring“/„Mírový pramen“ na severovýchodě a s pokračující ofenzívou syrské a ruské vlády na severozápadě země.

Tento policy paper si klade za cíl shrnout současnou humanitární situaci a potřeby obyvatel v Sýrii i v sousedních zemích¹ a upozornit na některá omezení a problémy, jež i nadále brání neomezenému poskytování humanitární pomoci a brzké obnově (tzv. „early recovery“) tak, aby alespoň částečně uspokojovaly a adekvátně reagovaly na potřeby obyvatel. Se zřetelem na tyto překážky dokument rovněž nastiňuje možné způsoby jejich řešení, představuje doporučení pro humanitární organizace a dárce i pro české a evropské politiky ohledně možné podoby a směřování další pomoci a opatření pro obnovu.

Vzhledem k dlouhodobému angažmá nejrůznějších regionálních a mezinárodních sil v syrské válce a k protichůdným názorům na budoucnost země byla a je poskytovaná pomoc často politizována a potřeby obyvatel zneužívány k podpoře specifických zájmů a politických agend. Je tudíž zcela zásadní nepřehlížet tuto okolnost v žádné z příštích debat a rozhodování o formě poskytování humanitární pomoci a obnovy či rekonstrukce země. Humanitární pracovníci, dárce, EU a členské státy EU se v tomto komplikovaném prostředí musí pohybovat s obezřetností a musí zajistit, aby v jádru pomoci stály zásady **lidskosti, neutrality, nestrannosti a nezávislosti**, a zároveň se musí i nadále soustředit na hledání dlouhodobějších a dlouhodobě udržitelnějších řešení pro Sýrii.

Jak již bylo výše zmíněno, v důsledku relativní stabilizace některých, obzvláště vládou kontrolovaných, oblastí Sýrie vzniká **poněkud falešný dojem, že se vnitřně vysídlené osoby (IDP) i uprchlíci začínají ve vyšším počtu vracet** do míst, která byla jejich původním domovem. Počet navrátilců se sice skutečně v roce 2019 mírně zvýšil,² ale tato skutečnost je záměrně zveličována a zneužívána pro různé politické cíle.

¹ Viz „Tabulka 1: Přehled humanitární situace a potřeb“ přinášející shrnutí nejdůležitějších čísel a dat.

² Viz kapitola: „Vrátí se někdy syrští uprchlíci a vnitřně vysídlené osoby?“

Na tuto kartu hrají především syrská a ruská vláda, aby s její pomocí přesvědčily světové mocnosti i dárce k nasměrování finančních zdrojů do Sýrie, obnovily diplomatické vztahy a podpořily směřování investic do země na základě předpokladu, že zahájení návratu uprchlíků ve své podstatě značí konec války a Assadovo vítězství, a legitimizuje – minimálně navenek – syrskou vládu. Pro státy sousedící se Sýrií, které po dlouhá léta nesly tíhu spojenou s hostováním syrských uprchlíků ve svých zemích, pak proklamované vracení napomáhá k ospravedlnění nucených návratů³ před vlastními obyvateli i před určitými částmi globální komunity.⁴ Důvody, proč ještě zdaleka nelze očekávat masové vracení vnitřně vysídlených osob a uprchlíků, budou vysvětleny níže. Jelikož však většina těchto osob prozatím plánuje setrvat v zemích, jež jim poskytly alespoň určitou míru ochrany,⁵ je třeba zdůraznit nutnost dalšího poskytování pomoci, snad i ve větším měřítku než v minulosti, státům sousedícím se Sýrií (Libanonu, Turecku, Jordánsku a Iráku). **Regionální aspekt syrského konfliktu by jednoduše neměl být podceňován.** Zhoršující se ekonomická i politická situace v těchto zemích, kterou lze ovšem jen stěží přičítat výhradně přítomnosti syrských uprchlíků, má dopad jak na komunity uprchlíků, tak na domácí obyvatelstvo. Pokud budou místní obyvatelé ztrácet zaměstnání nebo budou syrské uprchlíky vnímat jako prioritní příjemce pomoci, může dojít k výraznému zhoršení jejich vztahů k syrským přistěhovalcům. Napětí mezi oběma komunitami – doposud nepříliš výrazné, avšak snadno zneužitelné různými politickými silami – by mohlo na domácích politických scénách syrských sousedů představovat další destabilizující a potenciálně výbušný faktor.⁶

³ Nedobrovolné či násilné navracení osob představuje porušení zásady nenavracení podle mezinárodního práva, která „zaručuje, že nikdo nesmí být navrácen do země, kde by mohl čelit mučení, krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení či trestu a dalším nenapravitelným újmám.“

⁴ Pravicoví politici v Evropě tuto rétoriku vítají, protože nahrává jejich vlastním politickým agendám ohledně řešení syrské uprchlické krize v Evropě a proti přijímání dalších uprchlíků.

⁵ V průzkumu, který provedl v březnu 2019 UNHCR v uprchlických komunitách v Libanonu, Jordánsku, Iráku a Egyptě, 19,3 % dotazovaných prohlásilo, že nedoufají v návrat do Sýrie. Většina respondentů (75,2 %) uvedla, že sice doufají, že se jednoho dne do Sýrie vrátí, nicméně pouhých 5,9 % z nich prohlásilo, že tak hodlá učinit v následujících 12 měsících. Viz „Fifth Regional Survey on Syrian Refugees’ Perceptions and Intentions on Return to Syria“ („Pátý regionální průzkum mezi syrskými uprchlíky o tom, jak vnímají návrat do Sýrie a jaké mají v tomto ohledu úmysly“), UNHCR, Relief web, březen 2019, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/68443.pdf>.

⁶ Odkazy na studie a zprávy zabývající se vnímáním syrských uprchlíků obyvateli sousedních zemí a podmínkami a problémy, jimž syrští uprchlíci čelí, jsou uvedeny ve zdrojích.

Tabulka 1: Přehled humanitární situace a potřeb

počet osob vysídlených v důsledku konfliktu	6,2 mil. IDP ⁷ (vnitřně vysídlených) (Humanitarian Needs Overview 2019, UNOCHA)
	6,7 mil. uprchlíků ⁸ (z nich 5,6 mil. přebývajících v regionu Blízkého východu a Severní Afriky) (UNHCR 12/2018 a 1/2020)
počet osob s potřebou (akutní) humanitární pomoci	11,7 mil. (5 mil. s akutní potřebou) ⁹ (HNO 2019)
počet osob trpících nedostatkem potravin/ ohrožených nedostatkem potravin	6,5 mil./2,5 mil. ohrožených (HNO 2019)
počet dětí bez přístupu ke vzdělání/ ohrožených ztrátou přístupu ke vzdělání	2,1 mil./1,3 mil. ohrožených ztrátou přístupu ke vzdělání (HNO 2019)
% lidí bez přístupu k trvalému zaměstnání	přes 50 % (z přibližně 4,9 mil. potenciální pracovní síly) (HNO 2019)
zničená či poškozená infrastruktura	přibližně 1/3 syrských obydlí a 1/2 zdravotnických a vzdělávacích zařízení (World Bank)
aktuální HDP Sýrie	1/3 oproti předválečnému HDP (WB)
počet zabitých osob	více než 500 000 ¹⁰
odhadované náklady na rekonstrukci	250–400 miliard USD

Současný stav humanitární pomoci a obnovy; překážky, kterým čelí humanitární organizace

Posoudit současný stav humanitární pomoci a podpory „brzké obnovy“ v Sýrii není možné, aniž bychom **rozlišovali mezi jednotlivými oblastmi podle toho, kdo je momentálně kontroluje, jelikož toto současnou bezpečnostní a humanitární situaci, potřeby, podobu a rozsah působení přímo ovlivňuje** – stejně jako četné překážky, kterým poskytování pomoci v příslušných oblastech čelí. Nejtěžší společnou výzvou humanitárních organizací napříč všemi oblastmi Sýrie je **pokračující a ničím neboli spíše nikým neomezovaný přístup k těm nejpotřebnějším**. Na severovýchodě a severozápadě země se prostor pro humanitární působení zmenšuje v důsledku nedávných nebo stále probíhajících vojenských operací. Ničím neomezovaný přístup rovněž nadále představuje významnou překážku pro zásadové poskytování humanitární pomoci **v oblastech kontrolovaných vládou**, kde mají restriktce uvalené syrskou vládou na humanitární subjekty přímý dopad na jejich činnost, včetně nezávislého výběru oblastí, kam má být humanitární pomoc směřována, a cílových příjemců pomoci.

⁷ Takřka třetina vnitřně vysídlených osob (IDP) byla vysídlena dvakrát či třikrát.

⁸ Odchod obyvatel vedl i k obrovskému snížení lidského kapitálu. Počet současných pracovních sil v Sýrii, jenž dosahuje 51 % oproti situaci před vypuknutím krize, nenaplnuje potřeby trhu práce; nedostatek specializovaných pracovníků v některých oblastech dosahuje až 80 %.

⁹ Humanitární potřeby přetrvávají ve všech oblastech, včetně potravinové bezpečnosti a zemědělství, WASH (vody, kanalizace a hygieny), přístřeší, zdraví, vzdělávání, ochrany práv a svobod a obnovy živobytí. Lidé se proto často uchylují k negativním a škodlivým mechanismům zvládání nepříznivé finanční situace (jako je např. dětská práce, uzavírání manželství v nízkém věku nebo zadlužování).

¹⁰ Syrian Observatory for Human Rights (syrská organizace mapující porušování lidských práv) do prosince 2018 plně zdokumentovala 367 965 civilních a necivilních úmrtí (dalších 192 035 osob bylo nezvěstných a považovaných za mrtvé). Jiná syrská organizace, Syrian Network for Human Rights („Syrská síť pro lidská práva“), pak do září 2019 zaznamenala 224 948 úmrtí civilních osob.

Situace v **severozápadní Sýrii** je poznamenána přítomností nesčetných opozičních ozbrojených skupin¹¹, které se již několik let staví a bojují proti syrskému režimu, což je ovšem v podstatě jejich jediný sjednocující prvek. Bojují nebo bojovali totiž i proti sobě navzájem, proti ISIS či Kurdům. Jejich působení společně s bombardováním vedeným syřskou vládou za podpory Ruska a s obrovským počtem vnitřně vysídlených osob pobývajících na tomto území (více než 1,5 mil.)¹² zcela zničilo nebo vyčerpalo místní infrastrukturu a zdroje. Navzdory pomoci směřující do této oblasti, řízené a dozorované ze sousedního Turecka řadou humanitárních organizací (místních a mezinárodních nevládních organizací, OSN a dárci), vnitřně vysídlené osoby i místní populace přeplněné a přetížené provincie Idlib a sousedních oblastí (části provincií Aleppo, Hama a Lattakia) nesmírně strádá. Přítomnost ozbrojených skupin, z nichž většinu definuje radikální islamistická ideologie, má dopad na občanskou společnost a civilní obyvatelstvo, místní samosprávu, i na humanitární pracovníky a jimi poskytovanou pomoc.¹³ Další vysídlování, úmrtí civilního obyvatelstva¹⁴, humanitárních pracovníků a zdravotníků i další ničení civilní infrastruktury, včetně nemocnic, škol a trhů, mají pak na svědomí letecké nálety a ofenziva ze strany syrského režimu a Ruska. Budoucnost oblasti závisí na podobě dohody mezi ruskou a tureckou vládou, s tím, že turecká vojenská přítomnost na daném území alespoň dosud sloužila jako jediná faktická pojistka proti rozsáhlé vládní ofenzivě vedené proti poslední baště opozice.¹⁵ Taková ofenziva by vedla k další a pravděpodobně v syrské válce bezprecedentně nejkrvavější humanitární katastrofě, jež by zvedla novou vlnu uprchlíků prchajících do Turecka¹⁶ a na sousední pás syrského území pod jeho kontrolou, a potenciálně způsobila i příliv nových uprchlíků do Evropy. Humanitární organizace, které již nyní čelí výzvám s pokrytím naléhavých potřeb vnitřně vysídlených osob i hostitelské

¹¹ Nejvlivnější skupina, Hayat Tahrir Al-Sham (HTS), bývalá odnož Al-Kajdy, která prohlašuje, že zmírnila svou ideologii a distancovala se od teroristické organizace, dokázala k lednu 2019 převzít kontrolu nad 90 % tohoto území na úkor ostatních ozbrojených skupin a vytvořila zde tzv. vládu národní spásy (National Salvation Government – NSG).

¹² Vnitřně vysídlení uprchlíci (IDPs) představují polovinu populace severozápadní Sýrie (NWS). Přes tvrzení syrské vlády, že je provincie Idlib především domovem radikálních islamistických bojovníků, OSN odhaduje, že 76 procent z více než 3 milionů osob žijících na tomto území jsou ženy a děti – 51 procent dětí a 25 procent žen (viz „Humanitarian Update Syrian Arab Republic“ („Aktuální humanitární zpráva - Syrská arabská republika“)), číslo 5, OCHA, Reliefweb, 29. srpna 2019, <https://reliefweb.int/report/syrian-arab-republic/humanitarian-update-syrian-arab-republic-issue-05-29-august-2019-enar>).

¹³ bsazení provincie Idlib ozbrojenou skupinou HTS na začátku roku 2019 vedlo několik dárcovských organizací k rozhodnutí stáhnout z oblasti finanční prostředky v obavě ze zasahování HTS do systému poskytování pomoci. Kromě toho byly v této oblasti zaznamenány případy pokusů HTS o likvidaci opozice a případy zvěrstev páchaných i jinými skupinami, včetně mizení, násilného zadržování, únosů a zabíjení civilistů, členů občanské společnosti a pracovníků nevládních organizací. Viz například nejnovější zpráva Nezávislé mezinárodní vyšetřovací komise pro Syrskou arabskou republiku „Report of the Independent International Commission of Inquiry on the Syrian Arab Republic“, A / HRC / 42/51, Rada OSN pro lidská práva, OHCHR, 11. září 2019, <https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/IICISyria/Pages/IndependentInternationalCommission.aspx>.

¹⁴ Kromě více než 1,5 mil. vnitřně vysídlených osob, které uprchly do provincie Idlib z jiných oblastí Sýrie v minulosti, bylo podle odhadů od počátku obnovené ofenzivy GoS a GoR v dubnu 2019 (s krátkou přestávkou od konce srpna do října) 400 000 osob vysídleno v rámci této oblasti. Od 12. prosince, kdy ofenziva nabyla na další intenzitu, bylo z jižního Idlibu vysídleno dalších 235 000 lidí, včetně nejméně 140 000 dětí. Úřad Vysokého komisaře OSN pro lidská práva (OHCHR) zaznamenal od srpna do začátku prosince také více než 1330 civilních úmrtí. Viz „Syria: Update on situation in the north-west“ („Sýrie: aktuální zpráva o situaci na severozápadním území“), UNOCHA, 27. prosince 2019, <https://www.unocha.org/story/syria-update-situation-north-west>.

¹⁵ V září 2018 uzavřela Ruská federace s Tureckem tzv. dohodu ze Soči o klidu zbraní. Byla vytvořena demilitarizovaná zóna zahrnující provincii Idlib a části provincie Hama, Lattakia a Aleppo, s Tureckem a Ruskem v roli garantů. Jak GoS, tak opoziční ozbrojené skupiny (OAGs) však příměří dohodnuté pro tuto zónu porušily, násilí zde eskalovalo nejprve v polovině února, poté mezi dubnem a srpnem a nyní znovu od prosince loňského roku.

¹⁶ Po prosincové eskalaci násilí turecký prezident Recep Tayyip Erdogan uvedl, že Turecko není schopno absorbovat nové uprchlíky a hranice zůstanou uzavřeny. Viz například: „Turkey will not bear burden of new refugee wave alone“ („Turecko nebude samo nést břemeno nové uprchlické vlny“), Daily Sabah, 22. prosince 2019, <https://www.dailysabah.com/diplomacy/2019/12/22/turkey-cannot-handle-new-migrant-wave-from-syria-erdogan-says>.

komunity, se těžko vypořádávají se zmenšujícím se prostorem k poskytování pomoci. V důsledku loňského silného bombardování a dobytí nových území ze strany režimu byly humanitární operace v jižní části regionu poblíž frontové linie vážně postiženy a nevládní organizace byly nuceny přesunout svá působišť do bezpečnějších částí dále na sever. Pokud by byla spuštěna rozsáhlá ofenziva, pro niž svědčí intenzivnější vojenská kampaň zahájená na začátku prosince, byly by humanitární organizace nuceny zastavit své působení úplně, aby ochránily vlastní zaměstnance, kteří by se pravděpodobně připojili k osobám prchajícím před vzniklým násilím. Na počátku ledna uvízlo bez pomoci téměř **500.000 IDP poblíž hranic s Tureckem, kde převážná většina přežívá v hrozných podmínkách a bojuje s drsnou zimou** bez řádného přístřeší, paliva či potravin.

Situace v pásmu území v severní části **provincie Aleppo**,¹⁷ které ovládá Turecko a Syrská národní armáda (SNA) složená z Tureckem podporovaných opozičních ozbrojených skupin,¹⁸ **se vyznačuje všudypřítomnou nestabilitou a nejistotou**, již přináší boje mezi jednotlivými opozičními ozbrojenými skupinami (OAG) a neschopnost či dokonce neochota Turecka tyto konflikty eliminovat,¹⁹ jakož i averze kurdských skupin k přítomnosti tureckých sil a jejich spojenců v oblasti. Na humanitární pomoc přímo dohlíží turecká vláda. Koordinují a poskytují ji oficiální turecké humanitární agentury a organizace, jako je Vládní úřad pro katastrofy a humanitární pomoc (AFAD), Turecký červený půlměsíc (TRC) nebo Nadace pro lidská práva a svobody a humanitární pomoc (IHH). Jen minimum dalších organizací registrovaných v Turecku je oprávněno působit v tomto pásmu a humanitární pomoc podléhá kontrole a pravidlům tureckých autorit.²⁰ Několik dárcovských organizací proto není ochotných v tomto pásmu financovat intervence, zejména v oblastech získaných v rámci operace „Olivová ratolest“ vedené Tureckem na počátku roku 2018, aby se vyhnuly spoluúčasti v dosahování skrytého cíle Turecka, jímž je přetvoření demografické struktury této oblasti.²¹ V oblasti v severovýchodní Sýrii, kterou Turecko nově získalo v rámci své poslední operace „Mírový pramen“ zahájené v říjnu 2019 a která se rozprostírá východně od řeky Eufrat od města

¹⁷ Rozkládá se podél hranice od města Bulbul k Jarablusu a rozprostírá se až 40 km hluboko do syrského území.

¹⁸ Syrská národní armáda sestává z bývalých členů Svobodné syrské armády (FSA), ale i z radikálních islamistických skupin, jako např. Ahrar al-Sham, Faylaq al-Sham, Jaysh Usud al-Sharqiya a Nur al-Din al-Zinki. Viz například Al Nofal, Walid. „The Syrian National Army: For the Syrian revolution or against the Kurds?“, „Syrská národní armáda: Za syrskou revoluci nebo proti Kurdům?“, Syria Direct, 15. října 2019, <https://syriadirect.org/news/the-syrian-national-army-for-the-syrian-revolution-or-against-the-kurds-1/>.

¹⁹ Podle poslední zprávy Nezávislé mezinárodní vyšetřovací komise pro Syřskou arabskou republiku „Místní obyvatelé jednotně popisovali chaotické bezpečnostní podmínky, všeobecnou absenci právního státu a opakované případy únosů, mučení, vydírání a vražd. Toto porušování lidských práv frakcemi Syrské národní armády (...) není ojedinělé a představuje přetrvávající a jasně rozpoznatelný trend.“ „Zpráva Nezávislé mezinárodní vyšetřovací komise pro Syřskou arabskou republiku“, Rada OSN pro lidská práva, OHCHR.

²⁰ Turecké orgány místní správy rozšiřují svou pravomoc na syrské území – povolení humanitárním organizacím vydávají turečtí guvernérůi odpovědní za dohled nad sousedními syrskými regiony. AFAD řídí a koordinuje primární pomoc a humanitární organizace s ním musí spolupracovat nebo úzce koordinovat své intervence.

²¹ Na rozdíl od operace „Štít Eufratu“ uskutečněné v roce 2016 za účelem vytlačit ISIS a kurdské Lidové obranné jednotky (YPG) od tureckých hranic, vyústila operace „Olivová ratolest“ realizovaná na začátku roku 2018 „v rozsáhlé vysídlování velké části místní kurdské populace. Vnitřně vysídlené osoby z jiných částí Sýrie, z velké většiny Arabové, byly následně přesídleny do bývalých kurdských rezidenčních oblastí Afrínu. S Tureckem spolupracující místní samosprávy a ozbrojené skupiny sice nezavedly ani neinstitutionalizovaly přímou proti-kurdskou politiku, ale Kurdové, kteří v Afrínu zůstali, čelí občasnému pronásledování, konfiskacím majetku a dalším podobným útokům ze strany místních ozbrojených skupin. Paušalizující označování Kurdů jako agentů YPG a PKK rovněž od návratu potenciálně odrazuje dříve vysídlené osoby.“ Viz „Local Governance in Northeast Syria“ („Místní správa v severovýchodní Sýrii“), COAR, 20. října 2019, <https://coar-global.org/2019/10/20/potential-models-of-governance-in-northeast-syria/>.

Tell Abyad po Ras Al-Ain, se situace vyvíjí obdobně. Také zde jsou vznášena obvinění z demografického inženýrství a dokumentována zvěrstva páchaná na civilistech Tureckem podporovanými ozbrojenými skupinami²² a intervence se omezují na přeshraniční dodávky humanitární pomoci z Turecka a pod tureckým dohledem. Poslední operace, jejímž cílem bylo zahnat kurdské Lidové obranné jednotky (YPG) od hranic a vytvořit „bezpečnou zónu“ pro syrské uprchlíky v Turecku, dále zhoršila situaci lidí žijících v této oblasti – **začátkem prosince zůstávalo nadále vysídleno 68 000 lidí**, kteří uprchli v důsledku této operace do jiných částí severovýchodní Sýrie.²³

Zbývající části **severovýchodní Sýrie** pod kontrolou Syrských demokratických sil (SDF), kterým dominují kurdské jednotky YPG, v posledních letech zažívaly relativní stabilitu.²⁴ Náhlé stažení amerických armádních jednotek začátkem října, po němž následoval turecký vpád do oblastí podél hranic, však vedlo SDF k uzavření zoufalé dohody se syrským režimem a Ruskem umožňující jejich vstup na území východně od Eufratu, s cílem zabránit Turecku v obsazování dalších území. Pro Kurdy je přítomnost turecké armády a syrských sunnitských rebelů daleko nepřijatelnější než ústupky syrskému režimu. Ještě před stažením amerických vojenských sil, respektive před jejich nakonec pouze částečným stažením a před tureckou říjnovou operací, bylo jasné, že stávající situace na kurdských územích nebude trvat věčně. Jelikož syrský režim opakovaně vyslovil svůj záměr získat zbytek země zpět pod svou kontrolu, očekávalo se, že bude tlačit na uzavření dohody s YPG o postupném znovu začlenění severovýchodních oblastí do Syrského státu s decentralizovanou správou. Stažení amerických jednotek a turecká operace připravily Kurdy o výhodnější podmínky pro vyjednávání se syrským režimem. V probíhajících jednáních mezi Kurdy a syrskou vládou, které stanoví budoucí model správy na Kurdy kontrolovaném severovýchodě a míru autonomie udělené Kurdům z Damašku, hraje zásadní roli Rusko.²⁵ Rizika pro místní obyvatelstvo jsou extrémně vysoká. Obzvláště lze očekávat, že většinově arabská města, která byla od počátku revoluce baštami opozice, budou s největší pravděpodobností svědkem perzekucí a zadržování bývalých členů opozice i nucených odvodů do armády. Existují také obavy, že se cílem perzekucí stanou pracovníci nevládních organizací, jak tomu bylo v roce 2018 na jihu Sýrie, kdy do rukou režimu padly zdejší oblasti dosud ovládané opozicí.²⁶ **Humanitární komunita se navíc obává, že pokud mezinárodní a místní nevládní organizace přítomné v oblasti budou nuceny zastavit svou činnost**, jelikož aktivita bude umožněna pouze oficiálně registrovaným

²² Viz Fox, Tessa. „Who Exactly Is Turkey Resettling in Syria?“ („Koho přesně přesídluje Turecko v Sýrii?“), Foreign Policy, 19. prosince 2019, <https://foreignpolicy.com/2019/12/19/who-exactly-is-turkey-resettling-in-syria/> nebo „Syria: Civilians Abused in ‘Safe Zones’“ („Sýrie: zneužívání civilistů v ‚bezpečných zónách‘“), Human Rights Watch, 27. listopadu 2019, <https://www.hrw.org/news/2019/11/27/syria-civilians-abused-safe-zones>.

²³ Dalších více než 17 000 osob uprchlo do Iráku. Viz „Desperate measures – Syrians fleeing Turkey’s military operation“ („Zoufalá opatření – Syřané prchají před tureckou vojenskou operací“), Norwegian Refugee Council, 17. prosince 2019, <https://reliefweb.int/report/iraq/unhcr-inter-agency-operational-update-iraq-3-december-2019>.

²⁴ Většina z nyní Kurdů ovládaných oblastí byla obsazená ISIS, který začal území ztrácet na přelomu roku 2014 a 2015 poté, co byla SDF poskytnuta vzdušná podpora koalicí pod vedením USA, která Kurdům pomohla zatlačit IS zpět. Za cenu čtveřech civilních obětí bylo v roce 2015 osvobozeno město Kobani, v roce 2017 pak Raqqa, de facto hlavní město ISIS, a poslední baštu ISIS na hranici s Irákem, město Baghouz, dobyly SDF v březnu 2019.

²⁵ Potenciální model správy by se mohl pohybovat od úplné kontroly nad civilními strukturami až po jakýsi hybridní model, který by kurdské správě zajišťoval jistou míru autonomie. Pro analýzu možných modelů správy oblasti viz „Local Governance in Northeast Syria“ („Místní správa v severovýchodní Sýrii“), COAR.

²⁶ Viz např. Limoges, Barrett & Smiley, Sage & Ahmad, Reem & Hourani, Noura. „Civil society, aid organizations withdraw into the shadows as Syrian government reasserts control“ („Občanská společnost, humanitární organizace se stahují do stínů s tím, jak syrská vláda znovunabývá kontrolu“), Syria Direct, 8. listopadu 2018, <https://syriadirect.org/news/in-post-reconciliation-syria-opposition-era-civil-society-and-ngo-networks-disappear-amid-fears-of-reprisals-bureaucratic-roadblocks/>.

a Damaškem schváleným mezinárodním a místním nevládním organizacím, nezbude zde nikdo, kdo bude schopen adekvátně reagovat na potřeby v této oblasti, minimálně v krátkodobém horizontu. Předpokládá se totiž, že reakce nevládních organizací registrovaných v Damašku nebude dostatečně rychlá ani bezproblémová, protože přístup do nové oblasti, zhodnocení potřeb a pak samotná implementace podléhá schválení ze strany centrální vlády.

Vzhledem k tomu, že **syрский režim v současné době ovládá 70 % země**²⁷ a že zvýšený tlak na severovýchod země a pokračující ofenzíva na severozápadě naznačují, že syрский režim bude brzy schopen ovládnout celé nebo většinu syského území, je nanejvýš důležité **analyzovat a pochopit jeho kontrolu nad humanitární pomocí a potenciálními budoucími finančními prostředky na rekonstrukci** oblastí ovládaných syským režimem. První překážka pro mezinárodní i místní nevládní organizace spočívá ve zdlouhavém procesu registrace, jehož výsledek je vždy nejistý. Mezinárodní organizace musí před prověrkou Ministerstvem zahraničních věcí a syřskou tajnou službou a před následnou registrací u Ministerstva sociálních věcí uzavřít partnerství se Syřským arabským červeným půlměsícem (SARC), který v zásadě představuje oficiální vládní humanitární organizaci, případně s nevládní organizací Syria Trust for Development, kterou založila Assadova manželka Asma. Mezinárodní a místní organizace, které dříve působily přeshraničně, tj. z oblastí kontrolovaných opozicí, jsou ve většině případů vyloučeny hned na začátku procesu, anebo se o registraci ani nepokouší. Pokud registrace proběhne úspěšně, vstupuje do hry řada dalších byrokratických postupů před zahájením každého projektu nebo aktivity, včetně povolení nezbytných k vyhodnocení potřeb v určité oblasti, návštěv v terénu a monitorování pozdější implementace. Tyto vlády umožňují zablokovat realizaci jakékoli konkrétní intervence, zabránit přístupu do konkrétní oblasti nebo ke konkrétním příjemcům pomoci, což vede k nespravedlivému přerozdělování pomoci²⁸ a ke zneužívání finančních prostředků či shromážděných údajů ke krutému zacházení s lidmi ze strany režimu. Tato přísná byrokratická opatření a nátlak ze strany vlády nutí humanitární organizace alespoň do jisté míry akceptovat vládní podmínky, bez čehož by nezískaly víza pro své zaměstnance nebo by jednoduše nebyly schopny v oblasti vůbec působit. Tím dochází k dalšímu posílení role vlády v ovlivňování humanitární pomoci a umožňuje jí to přímo finančně těžit z přítomnosti mezinárodních humanitárních organizací (OSN a mezinárodních nevládních organizací). Organizace Human Rights Watch nedávno zveřejnila podrobnou zprávu o druzích rizik a negativních dopadech, které měly některé humanitární projekty na určité složky obyvatelstva, a jak toto posílilo pozici a agendu režimu i jeho bezpečnostní složky.²⁹ Již v minulosti se pravidelně objevovala řada důkazů pochybení, včetně důkazů o spoluúčasti či nedbalosti ze strany agentur OSN.³⁰

²⁷ Prosinec 2016, kdy syřská vláda získala zpět město Aleppo, představoval zlom v syřské válce. Od té doby syřský režim získává zpět pod kontrolu oblasti na jihu, východu a severu země.

²⁸ Nedávno zveřejněné zprávy naznačují, že stovky tisíc osob žijících v oblastech dobytých režimem v roce 2018 zůstávají bez základní pomoci. Viz například „Report of the Independent International Commission of Inquiry on the Syrian Arab Republic“ („Zpráva nezávislé mezinárodní vyšetřovací komise pro Syřskou arabskou republiku“), Rada OSN pro lidská práva, OHCHR.

²⁹ Viz „Rigging the System: Government Policies Co-Opt Aid and Reconstruction Funding in Syria“ („Vládní politiky „přesměřování“ pomoci a financí na rekonstrukci Sýrie“), Human Rights Watch, 28. června 2019, <https://www.hrw.org/report/2019/06/28/rigging-system/government-policies-co-opt-aid-and-reconstruction-funding-syria>.

³⁰ Viz např., Sparrow, Annie. „How UN Humanitarian Aid Has Propped Up Assad“ („Jak humanitární pomoc OSN podpořila Assada“), Foreign Affairs, 20. září 2018, <https://www.foreignaffairs.com/articles/syria/2018-09-20/how-un-humanitarian-aid-has-propped-up-assad> nebo Limoges, B. & Smiley, S. & Ahmad, R. & Hourani, N. „Civil society, aid organizations withdraw into the shadows as Syrian government reasserts control“ („Občanská společnost, humanitární organizace se stahují do stínů s tím, jak syřská vláda znovunabývá kontrolu“).

VRÁTÍ SE NĚKDY SYRŠTÍ UPRCHLÍCI A VNITŘNĚ VYSÍDLENÉ OSOBY?

Na rozdíl od informací zveličujících počty navrátilců se uprchlíků a stanovisek prosazujících jejich návrat,³¹ **se většina uprchlíků v blízké budoucnosti vrátit do Sýrie nehodlá**,³² ani se do Sýrie dosud nevrátila. Údaje UNHCR ukazují, že se v období od ledna 2016 do listopadu 2019³³ do domovů dobrovolně vrátilo pouze 222 023 osob, což je stále velmi malý počet ve srovnání s 5,6 miliony uprchlíků setrvávajících jen v samotném regionu Blízkého východu. Tento nízký počet vracejících se uprchlíků a současně vysoké procento osob, které se jednoho dne vrátit hodlají,³⁴ svědčí o tom, že podle nich stále nenastal čas na bezpečný a důstojný návrat, a že jim vláda pro takový návrat neposkytla uspokojivé záruky. Vnitřně vysídlení uprchlíci se sice vracejí ve větším počtu než ti, kteří utekli mimo syrské území,³⁵ ale i ti čelí při návratu mnoha překážkám.

Jsou zdokumentovány případy nedávno navrácených osob, které byly ze strany režimu svévolně zatýkány a zadržovány, pronásledovány, týrány a mučeny.³⁶ Kromě strachu a hrozby pronásledování navrátilci v oblastech kontrolovaných syrskou vládou čelí i řadě administrativních překážek, včetně obtíží při získávání osobních dokladů či jiných dokumentů nezbytných k doložení nebo znovuzískání osobního majetku. Majetek některých byl vydrancován, pozemky a nemovitosti mnohých byly zkonfiskovány, a nedisponují žádnými prostředky k jejich znovuzískání.³⁷ Mladí muži čelí nebezpečí odvodu do armády (a tedy službě na frontové linii v Idlibu), pokud se nevykoupí vysokými finančními částkami, jež jsou pro většinu takřka nedostižné.

Služby jsou na většině území na špatné úrovni a v oblastech, které byly zasaženy těžkými boji, obslužnost a iniciativy k obnově prakticky či zcela chybí. Vláda nemá potřebné zdroje ani vůli k nasměrování finančních prostředků do některých oblastí, jako například do bývalých bašt opozice. Dříve relativně stabilní severovýchod země dnes čelí nejisté budoucnosti a potenciálnímu přerušení humanitární a stabilizační pomoci, takže nelze očekávat, že by se do této oblasti lidé začali vracet ve větších počtech. Naopak, jako nyní v případě Idlibu, by lidé mohli z oblasti opět začít utíkat kvůli případným represím ze strany vlády nebo eskalaci vojenských aktivit. Další velké riziko a významnou překážku pro návraty lidí do svých domovů představuje nevybuchlá munice setrvávající na civilních pozemcích a objektech. Přestože jsou části země ovládané centrální vládou v Damašku považovány za nejstabilnější, vypjatá bezpečnostní situace v některých, obzvláště jižních, oblastech i nadále odrazuje od návratu řadu lidí.

³¹ Jak je uvedeno v první části tohoto dokumentu, vlády Sýrie, Ruska, syrských sousedních zemí i někteří evropští politici buď zveličují počty navracějících se uprchlíků, nebo o rozsáhlý návrat uprchlíků usilují (a aktivně jej prosazují), s cílem podpořit nebo naplňovat vlastní politické agendy a programy.

³² Viz poznámka pod čarou č. 5, která uvádí přehled výsledků průzkumu UNHCR v uprchlické komunitě z března 2019.

³³ Webová stránka Syrská regionální uprchlická reakce, UNHCR, https://data2.unhcr.org/en/situations/syria_durable_solutions.

³⁴ Viz poznámka pod čarou výše a poznámka pod čarou č. 5, která uvádí přehled výsledků studie UNHCR.

³⁵ Z celkového počtu 211 416 osob, které se vrátily do místa svého původu v období od ledna do srpna 2019, se 72 % vrátilo z jiných oblastí v rámci Sýrie (šlo tedy převážně o návraty vnitřně vysídlených osob). Viz „Reasons for Return“ („Důvody pro návrat“), Humanitarian Needs Assessment Programme – Syria, listopad 2019.

³⁶ Organizace Syrská síť pro lidská práva odhaduje, že za poslední 2 roky bylo zatčeno nejméně 2000 navrátilců; zatímco další zdroje uvádějí, že bylo 75 % navrátilců vyslýcháno, zadržováno nebo odvedeno do armády. Viz „Syria's war is drawing to a close. But the pain will go on“ („Syrská válka se blíží ke konci. Ale bolest přetrvává“), Economist, 5. září 2019, <https://www.economist.com/briefing/2019/09/05/syrias-war-is-drawing-to-a-close-but-the-pain-will-go-on> a „Report of the Independent International Commission of Inquiry on the Syrian Arab Republic“ („Zpráva nezávislé mezinárodní vyšetřovací komise pro Syriskou arabskou republiku“, Rada OSN pro lidská práva, OHCHR).

³⁷ Nechvalně proslulý zákon č. 10 umožňuje konfiskaci majetku osobám, které uprchli ze Sýrie.

ZÁVĚR A DOPORUČENÍ: ČAS NA OBNOVU NEBO NIKOLI?

Syrská vláda a její spojenci by chtěli zahájit obnovu země, dosud na ni však nezískali žádné významné finanční prostředky, a to ani z Ruska nebo Íránu, jejichž vlastní zdroje jsou vyčerpány. Írán navíc čelí vlastním problémům na domácí půdě. Rusko se snaží přesvědčit vlády některých zemí, aby zmírnily sankce vůči Sýrii a uvolnily prostředky na její obnovu, ale EU a většina jejích členských států podmiňují poskytnutí financí na obnovu kroky, které by vedly ke skutečné politické transformaci země. Přestože syrský režim i Rusko finanční prostředky zoufale potřebují, nejsou ochotni učinit žádné významné ústupky. EU a její členské státy tak čelí dilematu, zda zmírnit své restriktce a zabránit tak zhroucení základních služeb, umožnit obnovu válkou zničené země a tím zmírnit utrpení jak místních obyvatel, tak navrátilců, nebo zda se držet svých zásad a nadále podmiňovat poskytnutí financí hmatatelným politickým řešením. V prvním případě riskují legitimizování syrské vlády a spoluúčast na zneužívání moci a finančních prostředků režimem, který mimo jiné odměňuje režimu loajální subjekty, a omezení obnovy na oblasti tradičně loajální k vládě na úkor ostatních částí země. V druhém případě riskují další utrpení civilistů, vzrůstající nestabilitu, anebo dokonce pád na úplné dno, protože omezená humanitární pomoc sama o sobě nebude dostačující, ani neposkytne dlouhodobější řešení.

Navzdory tomuto dilematu existuje možnost kompromisu.³⁸ Zatímco masivní prostředky na obnovu poskytované vládním orgánům je třeba nadále zadržovat, protože sebou nesou větší riziko zneužití a mohou potenciálně poškodit určitou část populace, je třeba zintenzivnit podporu tzv. brzké obnovy a uvolnit finance pro malé až střední projekty k obnově civilní infrastruktury³⁹ zajišťované mezinárodními humanitárními organizacemi (zejména mezinárodními a místními nevládními organizacemi⁴⁰), obzvláště pokud budou poskytnuty záruky nezasahování ze strany syrské vlády. **Pro realizaci humanitární pomoci v rámci takových projektů brzké obnovy a rehabilitace je zcela zásadní tlak dárců, EU a vlád členských států EU. Některé členské státy EU, a Česká republika obzvláště,** které začaly oživovat nebo nikdy nepřerušily své diplomatické styky s Damaškem, by mohly **sehrát významnější roli při vyjednávání ústupků nezbytných k realizaci těchto opatření.** Vzhledem k výše uvedenému by EU měla promlouvat jednotně a zvažovaná opatření by měla být velmi konkrétní a snadno ověřitelná. Mohla by zahrnovat např. urychlení procesu registrace nových humanitárních organizací v Damašku, možnost registrace pro organizace působící přeshraničně, nadále trvající neomezený přístup do severovýchodní oblasti země, možnost nezávislého výběru místních partnerů a řadu dalších opatření.

³⁸ Viz například nedávno zveřejněná zpráva organizace International Crisis Group, která rovněž navrhuje možné způsoby, jak pokročit z mrtvého bodu: „Ways out of Europe's Syria Reconstruction Conundrum“ („Cesty Evropy z bludiště syrské obnovy“), Zpráva o Blízkém východě č. 209, International Crisis Group, 25. listopadu 2019, <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/eastern-mediterranean/syria/209-ways-out-europes-syria-reconstruction-conundrum>.

³⁹ Obnova veřejných budov, jako jsou školy a nemocnice, elektrické a vodovodní sítě, apod.

⁴⁰ Vzhledem k prokázanému špatnému spravování finančních prostředků agenturami OSN navrhla Sparrow, aby OSN přehodnotila svou strategii v Sýrii. Viz Sparrow, A. „How UN Humanitarian Aid Has Propped Up Assad“ („Jak humanitární pomoc OSN podpořila Assada“). Je jisté, že je třeba více kontrolovat nejen místní a mezinárodní nevládní organizace, ale i samotné agentury OSN. V čele tohoto úsilí by měly stát vlády poskytující prostředky agenturám OSN.

V těchto snahách mohou napomoci i samotné humanitární organizace. Jak píše výzkumník organizace Chatham House Haid Haid: „Mezinárodní humanitární organizace by měly stavět na svých znalostech a úspěších, a budovat kolektivní rámec pro svou činnost na území kontrolovaném vládou. Tyto operační pokyny by měly být použity k obhajobě práva humanitárních organizací angažovat se v souladu s humanitárními principy všude tam, kde to je třeba, bez ohledu na jakékoli politické okolnosti.“⁴¹ Dosažená opatření by pak měla EU uznat a kolektivně prosazovat, a to i na úrovni jednotlivých členských států poskytujících finanční prostředky prostřednictvím svých vlastních dárcovských organizací a agentur OSN. Pokud syrská vláda některou dohodu nedodrží, musí EU odpovédět důraznými opatřeními, např. pozastavením finančních prostředků.

⁴¹ Haid, Haid. „Principled Aid in Syria: A Framework for International Agencies“ („Zásadová humanitární pomoc v Sýrii: rámec pro mezinárodní agentury“), Chatham House, červenec 2019, <https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/2019-07-04-PrincipledAidSyria.pdf>.

POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE

Al Nofal, Walid. "The Syrian National Army: For the Syrian revolution or against the Kurds?", Syria Direct, 15. 10. 2019,
<https://syriadirect.org/news/the-syrian-national-army-for-the-syrian-revolution-or-against-the-kurds-1/>.

Assi, Abbas. "International Politics of Syrian Refugee Return: The Case of Lebanon", Middle East Institute, 20. 8. 2019,
<https://www.mei.edu/publications/international-politics-syrian-refugee-return-case-lebanon>.

Daher, Joseph. "The Paradox of Syria's reconstruction", Carnegie Middle East Center, 4. 9. 2019,
<https://carnegie-mec.org/2019/09/04/paradox-of-syria-s-reconstruction-pub-79773>.

Daher, Joseph & Yazigi, Jihad & Said, Salam & Shaar, Alhakam. "Reconstructing Syria: Risks and Side Effects", Adopt a Revolution, Prosinec 2018,
https://adoptrevolution.org/wp-content/uploads/2019/01/Reconstruction_Web-EN_Final.pdf.

Devadas, Sharmila & Elbadawi, Ibrahim & V. Loayza, Norman. "Growth after War in Syria", Policy Research Working Paper 8967, World Bank Group, Srpen 2019,
<http://documents.worldbank.org/curated/en/424551565105634645/pdf/Growth-after-War-in-Syria.pdf>.

Fox, Tessa. "Who Exactly Is Turkey Resettling in Syria?", Foreign Policy, 19. 12. 2019,
<https://foreignpolicy.com/2019/12/19/who-exactly-is-turkey-resettling-in-syria/>.

Haid, Haid. "Principled Aid in Syria: A Framework for International Agencies", Chatham House, Červenec 2019,
<https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/2019-07-04-PrincipledAidSyria.pdf>.

Hodali, Diana, Rebuilding Syria: Who should foot the bill for Assad?, Qantara.de, 7. 1. 2019,
<https://en.qantara.de/node/34037>.

Limoges, Barrett & Smiley, Sage & Ahmad, Reem & Hourani, Noura. "Civil society, aid organizations withdraw into the shadows as Syrian government reasserts control", Syria Direct, 8. 11. 2018,
<https://syriadirect.org/news/in-post-reconciliation-syria-opposition-era-civil-society-and-ngo-networks-disappear-amid-fears-of-reprisals-bureaucratic-roadblocks/>.

Sparrow, Annie. "How UN Humanitarian Aid Has Propped Up Assad",

Foreign Affairs, 20. 9. 2018

<https://www.foreignaffairs.com/articles/syria/2018-09-20/how-un-humanitarian-aid-has-propped-assad>.

Topal, Mehmet Hanefi & Özer, Ufuk & Dokuzlu, Emrah. "Public Perception of Syrian Refugees in Turkey: An Empirical Explanation Using Extended Integrative Threat Theory",

Problemy Polityki Społecznej. Studia i Dyskusje, Říjen 2017,

https://www.researchgate.net/publication/320403877_Public_Perception_of_Syrian_Refugees_in_Turkey_An_Empirical_Explanation_Using_Extended_Integrative_Threat_Theory.

"Ways out of Europe's Syria Reconstruction Conundrum",

Middle East Report N°209, International Crisis Group, 25 November 2019,

<https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/eastern-mediterranean/syria/209-ways-out-europes-syria-reconstruction-conundrum>.

"Rigging the System: Government Policies Co-Opt Aid and Reconstruction Funding in Syria",

Human Rights Watch, 28. 6. 2019,

<https://www.hrw.org/report/2019/06/28/rigging-system/government-policies-co-opt-aid-and-reconstruction-funding-syria>.

"Local Governance in Northeast Syria",

Center for Operational Analysis and Research (COAR), 20. 10. 2019,

<https://coar-global.org/2019/10/20/potential-models-of-governance-in-northeast-syria/>.

"Report of the Independent International Commission of Inquiry on the Syrian Arab Republic",

A/HRC/42/51, Human Rights Council, OHCHR, 11. 9. 2019,

<https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/IIICISyria/Pages/IndependentInternationalCommission.aspx>.

"Syria: Civilians Abused in 'Safe Zones'",

Human Rights Watch, 27. 11. 2019,

<https://www.hrw.org/news/2019/11/27/syria-civilians-abused-safe-zones>.

"Desperate measures - Syrians fleeing Turkey's military operation",

Norwegian Refugee Council, 17. 12. 2019,

<https://www.nrc.no/resources/reports/desperate-measures-syrians-fleeing-turkeys-military-operation/>.

"Lebanon Crisis Response Plan 2017-2020 (2019 update)",

Produced by the Government of Lebanon and the United Nations, UNHCR, Leden 2019,

<https://www.unhcr.org/lb/wp-content/uploads/sites/16/2019/04/LCRP-EN-2019.pdf>.

"Syrian Refugees in Lebanon Eight Years On: What Works and Why that Matters for the Future",
CARE International in Lebanon, 2018,
https://www.care-international.org/files/files/CAREInternationalLebanon_RefugeesinLebanon_Whatworksandwhythatmattersforthefuture.pdf.

"Far From Home, Future Prospects for Syrian Refugees in Iraq",
Durable Solutions Platform & IMPACT Initiatives, Leden 2019,
<https://drc.ngo/media/5063947/far-from-home-future-prospects-for-syrian-refugees-in-iraq-january2019.pdf>.

"Fifth Regional Survey on Syrian Refugees' Perceptions and Intentions on Return to Syria",
UNHCR, Reliefweb, Březen 2019,
<https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/68443.pdf>.

"Reasons for Return",
Humanitarian Needs Assessment Programme – Syria, Listopad 2019.

"Humanitarian Needs Overview 2019",
UNOCHA, Reliefweb, Březen 2019,
www.reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/2019_Syr_HNO_Full.pdf.

Humanitarian Needs Overview (HNO)
Website, UNOCHA,
<https://hno-syria.org/>.

"Humanitarian Response Plan 2019",
UNOCHA, Reliefweb, Srpen 2019,
<https://reliefweb.int/report/syrian-arab-republic/syrian-arab-republic-2019-humanitarian-response-plan-january-december-0>.

"Global Trends 2018",
Website of UNHCR,
<https://www.unhcr.org/globaltrends2018/>.

Website of Syria Regional Refugee Response,
UNHCR,
<https://data2.unhcr.org/en/situations/syria>.

"Civilian Death Toll",
Website of Syrian Network for Human Rights,
<http://sn4hr.org/blog/2018/09/24/civilian-death-toll/>.

"Syria: 560,000 killed in seven years of war, SOHR",
 Syrian Observatory for Human Rights, 12. 12. 2018,
<http://www.syriahr.com/en/?p=108829>.

"Syria Overview",
 Last Updated: 1. 4. 2019, Website of the World Bank,
<https://www.worldbank.org/en/country/syria/overview>.

"Humanitarian impact of the military operation in north-eastern Syria, 1-19. 11. 2019",
 Situation Report #12, OCHA Syria, Reliefweb, 19. 11. 2019,
<https://reliefweb.int/report/syrian-arab-republic/ocha-syria-situation-report-12-humanitarian-impact-military-operation>.

"Humanitarian Update Syrian Arab Republic",
 Issue 5, OCHA, Reliefweb, 29. 8. 2019,
<https://reliefweb.int/report/syrian-arab-republic/humanitarian-update-syrian-arab-republic-issue-05-29-august-2019-enar>.

"Syria: Update on situation in the north-west",
 UNOCHA, 27. 12. 2019,
<https://www.unocha.org/story/syria-update-situation-north-west>.

"Displacement in Northeast Syria", Flash update #18, Humanitarian Needs Assessment
 Programme (HNAP), 5. 12. 2019.

"Inter-Agency Operational Update – Iraq",
 UNHCR, Reliefweb, 3. 12. 2019,
<https://reliefweb.int/report/iraq/unhcr-inter-agency-operational-update-iraq-3-december-2019>.

Syria's war is drawing to a close. But the pain will go on",
 Economist, 5. 9. 2019,
<https://www.economist.com/briefing/2019/09/05/syrias-war-is-drawing-to-a-close-but-the-pain-will-go-on>.

"Turkey will not bear burden of new refugee wave alone",
 Daily Sabah, 22. 12. 2019,
<https://www.dailysabah.com/diplomacy/2019/12/22/turkey-cannot-handle-new-migrant-wave-from-syria-erdogan-says>.

TVÁŘE MIGRACE

Diakonie ČCE
Středisko humanitární a rozvojové spolupráce
Belgická 374/22, 12000 Praha 2

www.diakoniespolu.cz

Tento projekt je financován
z prostředků Evropské unie.

Tento dokument vznikl za finanční podpory Evropské Unie. Za obsah tohoto dokumentu odpovídá výlučně Diakonie ČCE a za žádných okolností jej nelze považovat za názor Evropské Unie.

Tato publikace vyšla v rámci projektu „SDGs and Migration – Multipliers and Journalists Addressing Decision Makers and Citizens in the EU“, který realizujeme díky programu Evropské unie pro vzdělávání a osvětu (Development Education and Awareness Raising - DEAR).